

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2013/14:15

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:15

Onsdagen den 18 december

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 19–20 december 2013

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

EU-nämndens sammanträde är härmed påbörjat. Vi hälsar statsminister Fredrik Reinfeldt med medarbetare välkomna hit. Samrådet i dag gäller möte i Europeiska rådet. Jag lämnar ordet till statsministern.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Ledamöter i riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådet möts för sista gången detta år på torsdag och fredag. En rad olika ämnen står på dagordningen.

Den första arbetssessionen på torsdag eftermiddag kommer att ägnas åt en diskussion om de försvars- och säkerhetspolitiska frågorna, varpå samarbetet inom den ekonomiska och monetära unionen kommer att stå på agendan under kvällen. Eftersom ett extra möte i finansministerkretsen hålls i dag för att försöka nå en överenskommelse om en gemensam avvecklingsmekanism inom bankunionen är det ännu osäkert hur mycket som kvarstår att lösa på detta område när vi väl kommer till toppmötet. Säkert är dock att de föreslagna reformkontrakten med tillhörande finansiella instrument kommer att avhandlas.

På fredagen kommer en uppföljning av tillväxt- och jobbpakten att ske, liksom av den migrationsdiskussion som hölls vid förra mötet i Europeiska rådet. Flera utrikespolitiska frågor förväntas också beröras, framför allt om Ukraina, Syrien och Centralafrikanska republiken. Vidare kommer WTO-överenskommelsen på Bali att välkomnas.

Herr ordförande! Vid detta toppmöte står inga kortsiktiga krisåtgärder på agendan. I stället har ett av de länder som under krisen tvingades bära finansiellt stöd, nämligen Irland, just avslutat sitt stödprogram och nu återvänt till marknaden för finansiering. I januari är det Spaniens tur att avsluta det program som utarbetades till stöd för landets banker.

Samtidigt är den ekonomiska krisen i många länder fortfarande högst närvarande, och den ekonomiska återhämtningen är bräcklig. Kommissionen räknar i sin höstprognos med en tillväxt om 1,4 procent under 2014 och 1,9 procent under 2015 för hela EU. De offentliga skulderna växer dock fortsatt i många medlemsländer och väntas kulminera 2014 på i

genomsnitt 90 procent av bnp för hela EU och 96 procent om vi bara ser till eurozonen.

Skillnaderna mellan medlemsländerna när det gäller tillväxtsituationen på arbetsmarknaden är fortsatt stora. Man räknar med att arbetslösheten minskar något till 10,7 procent i EU i genomsnitt, men variationerna är mycket stora, från 5 procent upp till 27 procent. Förhållandena på finansmarknaden har dock förbättrats, vilket underlättar anpassningen i de mest utsatta länderna.

Herr ordförande! Vid detta toppmöte deltar Angela Merkel som nyutsedd, för tredje gången ska tilläggas, förbundskansler för Tyskland. Den expeditonsministär som har lett landet sedan valet i september har nu slutfört sitt uppdrag, och därmed kan Tyskland fullt ut och med demokratisk förankring delta i Europapolitiken igen. Detta är viktigt bland annat då det tyska agerandet varit tongivande i flera delar av hanteringen av den senaste ekonomiska krisen.

Herr ordförande! För första gången på länge kommer Europeiska rådet att diskutera den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken. Genom en effektiv och gemensam försvars- och säkerhetspolitik kan EU bidra till krishantering, konfliktförebyggande, militära och civila insatser och långsiktigt samarbete med partners för fred och säkerhet. Men utmaningarna i detta samarbete är många. Flera medlemsländer har under den ekonomiska krisen tvingats skära ned sina försvarsanslag, och EU-länderna har haft problem att gemensamt hantera kriser i sin närhet, till exempel Libyenkrisen 2011.

För att lägga en gemensam grund för arbetet på detta område har Sverige i diskussionerna understrukit vikten av att nästa höga representant genomför en analys av globala förändringar och vad dessa innebär för EU:s strategiska utmaningar. Tanken bakom detta är att vi i förlängningen ska kunna enas om en gemensam strategi för hur samarbetet på unionens olika politikområden ska utvecklas för att stärka EU som global aktör.

Vi välkomnar att slutsatstexterna lyfter fram den samlade ansatsen, en så kallad comprehensive approach, i EU:s externa agerande. Det är mycket viktigt att EU:s agerande inom olika områden visavi ett annat land när det gäller till exempel handels- och biståndspolitik är koordinerat och strävar mot samma mål. Vi välkomnar på samma sätt att partnerskapssamarbeten för att förebygga och hantera kriser framhålls.

Herr ordförande! Vad gäller utveckling av europeiska försvarsförmågor har försvarsbyrån Eda utvecklat en frivillig uppförandekod för hur man ska kunna förbättra samordning kring anskaffning och användning av dessa. Eda nämner bland annat lufttankning, mobila fältsjukhus och maritim övervakningskapacitet som områden som bör effektiviseras. Även frågor som ökad standardisering, gemensam certifiering och interoperabilitet är viktiga för våra möjligheter att samverka.

Från svensk sida ställer vi oss positiva till detta samarbete så länge som beslut om anskaffning och användning av militära förmågor fortsatt ligger hos medlemsländerna. För oss är det också grundläggande att den europeiska försvarsmarknaden kännetecknas av fri och öppen konkurrens med likvärdiga konkurrensvillkor för industri såväl inom Europa som globalt. Vi tror att det är det enda sättet att behålla vår konkurrenskraft.

Denna frihandelspolitik har ju allmänt och generellt sett tjänat Sverige väl.

2013/14:15
18 december

Herr ordförande! Europeiska rådet återkommer ännu en gång till frågan om fördjupning av den ekonomiska och monetära unionen, men de långtgående förslag som tidigare cirkulerat, som en gemensam budget eller ett gemensamt finansdepartement, finns inte på bordet nu. Diskussionen handlar i stället om hur man ska säkerställa att nödvändiga ekonomiska reformer verkligen genomförs i medlemsländerna.

Tyskland, med stöd av Frankrike, har lagt fram förslag om att medlemsländerna ska sluta så kallade reformkontrakt med EU-institutionerna. För att göra kontrakten attraktivare har man också föreslagit att någon form av finansiellt stöd ska kopplas till kontrakten. Ibland har detta kallats för en solidaritetsmekanism.

I mars lade kommissionen fram ett meddelande om dessa reformkontrakt. Föreliggande förslag bygger till stor del på det meddelandet. Tanken är att reformkontrakten ska inordnas i den europeiska terminen, ha ett starkt nationellt ägarskap, övervakas av kommissionen, kunna kopplas till finansiellt stöd genom solidaritetsmekanismer samt täcka ett brett spektrum av politikområden. Målsättningen är att vid detta toppmöte enas om inriktningen för dessa två nya instrument och att fortsatt arbeta med att utveckla instrumenten under 2014.

Herr ordförande! Entusiasmen för kontrakten kan rent allmänt inte sägas vara stor bland medlemsländerna, och det finns betydande skillnader i synen på utformningen. Tyskland är drivande och vill på sikt ha rättsligt bindande kontrakt. Flera andra länder trycker hårt på att kontrakt och solidaritetsmekanismer hör ihop, det vill säga man är inte beredd att sluta kontrakt om man inte får finansiellt stöd. Många medlemsländer betonar frivillighet, politiskt men inte rättsligt bindande instrument samt starkt nationellt ägarskap.

Mer kritik finns vad gäller solidaritetsmekanismen. Flera medlemsländer motsätter sig beslut om en sådan vid detta toppmöte. Man påpekar att det inte går att fatta beslut om ett finansiellt stöd som man inte vet storleken på eller varifrån pengarna ska komma. För svenskt vidkommande anser vi att många nya instrument antagits under den ekonomiska krisen för att stärka stabilitets- och tillväxtpakten och att fokus nu bör ligga på implementeringen av dessa i stället för att utveckla nya instrument. Dessutom kommer dessa reformkontrakt att delvis täcka områden som vi anser vara nationell beslutskompetens, och där vill vi värna den nationella beslutsrätten.

Så länge som kontrakten är öppna men frivilliga för icke-eurozonsländer ser vi dock inte något skäl att stå i vägen för om andra medlemsländer vill ingå dessa kontrakt. Om detta kan vara till hjälp för att sätta i gång strukturreformer i vissa länder är det naturligtvis positivt. Det bör dock i så fall stå helt klart att icke deltagande länder inte heller ska ta någon del av finansieringsbördan för eventuella solidaritetsmekanismer.

Herr ordförande! Europeiska rådet ska också anta slutsatser om bankunionen. Det är dock i nuläget svårt att ge något besked om hur omfattande diskussionen och slutsatstexten om bankunionen kommer att bli. Orsaken är att finansministrarna i detta nu diskuterar frågan. Om finansministrarna inte lyckas lösa alla frågor – det vet vi troligen inte förrän i

morgon bitti – är det sannolikt att diskussionen fortsätter vid toppmötet. Flera medlemsländer trycker nämligen på för en lösning innan nuvarande Europaparlament stänger i början av april. Då bör medlemsländerna komma överens i rådet före jul för att tidtabellen ska hålla.

Den fråga som det nu främst handlar om är inrättandet av en gemensam avvecklingsmekanism och en gemensam avvecklingsfond för banker. Enligt kommissionens förslag från i juli ska en europeisk myndighet bildas som blir avvecklingsmyndighet för medlemsstaterna inom euroområdet samt övriga medlemsstater som väljer att delta. Finansministrarna har under hösten diskuterat ett antal grundläggande frågor, bland annat på vilken rättslig grund avvecklingsmyndigheten ska inrättas, vem som ska ta avvecklingsbesluten och hur den fond som ska täcka kostnader i samband med avveckling ska upprättas. En kompromisslösning som nu börjar avteckna sig innebär att avvecklingsmekanismen grundar sig på fördragets artikel 114 som ju avser inre marknadsfunktionen medan själva inrättandet och användandet av avvecklingsfonden grundar sig på ett mellanstatligt avtal.

De formella besluten om avveckling har flyttats från kommissionen till rådet i det senaste kompromissförslaget. Det är dock inte klart i dagsläget vilken institution som slutligen ska fatta beslut om avveckling av en bank. Finansministern redogjorde för dessa frågor inför EU-nämnden i går.

Regeringens principiella inställning är att svenska skattebetalare inte ska bära kostnader för krishantering av banker i andra länder. Regeringen har även verkat för att medlemsstater som inte deltar i bankunionen inte heller ska diskrimineras. Vi har också i diskussioner om bankunionen och i förhandlingar om krishanteringsdirektivet drivit att vi ska kunna använda den svenska bankkrismodellen, det vill säga att statliga åtgärder och övertagande ska kunna vara möjliga vid en allvarlig kris för att säkerställa att en verklig backstop finns. När alla komponenter i bankunionen finns på bordet kommer regeringen att ta ställning till ett svenskt deltagande i bankunionen.

Herr ordförande! Europeiska rådet i oktober diskuterade de tragiska flyktingkatastroferna utanför Lampedusa och Malta för att se vilka åtgärder som kan vidtas för att förhindra ytterligare förluster av människoliv till havs. En särskild arbetsgrupp tillsattes för att diskutera frågan, och kommissionen presenterade den 4 december ett meddelande som sedan har diskuterats av justitieministrarna. I meddelandet görs en genomgång av tillgängliga resurser och verktyg inom migrations- och gränskontrollområdena, och det föreslås olika åtgärder.

Från svensk sida har vi i diskussionen framhållit att EU måste visa solidaritet med de länder som påverkas mest av den nuvarande flyktingsituationen runt Syrien. Hittills har i år över 50 000 personer sökt asyl i Sverige. Det är en ökning med lite mer än 20 procent jämfört med samma period föregående år. Syrier utgör med bred marginal den största gruppen av asylsökande till Sverige. Siffror från november visar att över 15 000 syrier sökt skydd i Sverige. Det är ett ungefär lika stort antal som hittills har sökt sig till Tyskland. Detta gör att nästan två tredjedelar av de syrier som tar sig till Europa söker asyl antingen i Sverige eller i Tyskland.

Vidarebosättning skulle vara ett sätt för fler EU-länder att hjälpa de syriska flyktingarna. Endast 13 EU-medlemsstater deltar i dag i UNHCR:s vidarebosättningsprogram.

Sverige med sina 1 900 platser tar ett stort ansvar, medan EU totalt bara bistår med 5 120 platser. Om alla medlemsstater tog emot lika många kvotflyktingar som Sverige i förhållande till folkmängden skulle EU gemensamt kunna vidarebosätta ca 100 000 personer.

Från svensk sida har vi också pekat på att ett välfungerande europeiskt asylsystem där asylsökande får sin ansökan prövad på ett likvärdigt sätt är den viktigaste garantin för solidaritet inom EU.

Herr ordförande! Vad gäller EU:s fortsatta utvidgning av medlemskretsen är vi från regeringens sida angelägna om att bekräfta det så kallade förhandlingsramverket för Serbiens medlemskapsförhandlingar samt fastställa ett datum för den regeringskonferens då förhandlingarna formellt ska inledas. Europeiska rådet beslutade i juni att inleda förhandlingar senast i januari 2014. Vid utrikesministrarnas möte i går kunde man nå en överenskommelse om att förhandlingar ska inledas i januari. Detta kommer att bekräftas av Europeiska rådet.

Albanien har under året gjort framsteg avseende reformer inom den offentliga förvaltningen och vad gäller rättsstatens principer. Kommissionen har därför rekommenderat att Albanien nu ges kandidatlandsstatus. Vid utrikesministrarnas möte i går underströk man vikten av att ytterligare framsteg görs bland annat vad gäller bekämpningen av organiserad brottslighet och korruption. I juni kommer man att utvärdera detta arbete och på nytt ta ställning till frågan om kandidatlandsstatus.

Sverige uttalar ett stöd för kommissionens rekommendation att inleda anslutningsförhandlingar med Makedonien. Som nämnden känner till blockeras dock Makedoniens förhandling av oenighet i namnfrågan. Det är nu femte året i rad som kommissionen rekommenderar att anslutningsförhandlingar inleds med Makedonien.

Herr ordförande! På det utrikespolitiska området väntas Europeiska rådet anta slutsatser om Syrien. Syftet är att understryka behovet av fortsatt humanitärt stöd till Syrien och övriga regionen, detta mot bakgrund av den ytterst allvarliga humanitära situationen, FN:s uppdaterade appell och den planerade givarkonferensen i Kuwait som ska hållas den 15 januari.

Sverige tillhör de största humanitära givarna till Syrien och har bara i år bistått med över 320 miljoner kronor. Med tanke på de enorma behoven är det viktigt att alla länder ser över möjligheten att bidra.

Utvecklingen i Ukraina efter president Janukovitjs beslut att inte skriva under frihandelsavtalet med EU är som alla kan se dramatisk och allvarlig. Europeiska rådet väntas uppmana parterna att finna en fredlig lösning av situationen, understryka att yttrande- och mötesfriheten måste respekteras samt bekräfta EU:s fortsatta beredskap att underteckna frihandelsavtalet, förutsatt att kriterierna är uppfyllda.

Läget i Centralafrikanska republiken väntas också beröras även om jag inte förutser någon egentlig diskussion. Situationen i landet är sedan länge mycket allvarlig. Den har förvärrats sedan presidenten avsattes i våras, och landet tycks stå på randen till ett inbördeskrig med alltmer religiösa förtecken. Afrikanska unionen etablerar nu en militär insats, och

franska trupper finns på plats för att försöka stabilisera läget och bidra till avväpning.

Europeiska rådet väntas understryka behovet av fortsatt stöd från EU:s sida, i första hand det humanitära stödet. Sverige har i år bistått med närmare 95 miljoner kronor i humanitärt stöd till landet och är därmed en av de största humanitära givarna i EU.

Slutligen väntas Europeiska rådet välkomna Genèveöverenskommelsen om Irans kärntekniska program.

Herr ordförande! Jag är därmed redo att svara på nämndens frågor.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen inför mötet med Europeiska rådet.

Jag vill säga att i andra rundan kommer Anna-Lena Sörenson att diskutera den del som rör försvars- och säkerhetspolitiken. Jag vill också säga att på gårdagens möte inför Ekofin redogjorde vi för vår syn på bankunionen. Därför tänkte jag i stället ägna den här tiden åt att koncentrera mig på arbetslösheten och de sociala frågorna i Europeiska unionen.

Året går mot sitt slut. Det har inte varit ett speciellt lyckosamt år för EU. Även om den värsta krisen är över – so far, so good i alla fall – är det klart att vi har stora utmaningar framöver.

Arbetslösheten är katastrofal. Ungefär 6 miljoner unga är arbetslösa i unionen. Det är någonting som vi kommer att få betala ett högt pris för framöver. Totalt sett är ungefär 26 miljoner människor arbetslösa i EU. I vissa länder är ungdomsarbetslösheten över 50 procent. Det är oerhört frustrerande.

Vi är därför väldigt glada över förslaget – det är redan beslutat – om en ungdomsgaranti. Det är ursprungligen ett förslag från Europeiska socialdemokratiska partiet som nu har blivit verklighet. Glädjande men samtidigt förskräckande är att Sverige kommer att vara en av bidragstagarna. Vi välkomnar de 750 miljoner kronor som Sverige kommer att få. Det är en välkommen julklass till de svenska ungdomarna, men det är väldigt trist att det ska behövas. Flera länder i vår närhet – Tyskland, Danmark, Nederländerna – får ta tag i de här problemen på egen hand. Men det är bara att lyckönska att ungdomsgarantin finns.

Ett annat problem som kommer i kölvattnet av den höga arbetslösheten är att det nu börjar ske lönedumpning. Man håller på att försöka sänka lönerna i Europa. Det ser vi som ett stort problem. Europa har tidigare försökt konkurrera, framgångsrikt, med kunskap och kompetens. Det är det vi ska fortsätta med, inte med en lönesänkingspolitik.

Jag blir lite bekymrad över att man i 25 § talar om att som främsta åtgärd förstärka skatteincitament och andra incitament för skapandet av arbetstillfällen och bland annat skatteväxla från skatt till arbete. Jag tycker det är sorgligt att man lyfter fram den passusen som en av de absolut viktigaste.

Regeringen borde på mötet verkligen framhålla att trots upprepade jobbskatteavdrag är problemet inte löst. Det handlar i stället om satsningar på kunskap, forskning och utbildning, utveckling, innovationer och små och medelstora företag. Det är så man kan komma till rätta med den katastrofala arbetslösheten.

Den fria rörligheten är väl någonting som de flesta i den här salen värnar om. Det kan dock uppstå problem även där och har så gjort, att den fria rörligheten överordnas sociala rättigheter. Därför är ett krav från en majoritet i riksdagen att vi vill ha någonting som ändrar den balansen. Det listigaste sättet att ändra den är ett socialt protokoll där sociala rättigheter överordnas den fria rörligheten.

Kan statsministern säga att den här frågan är på dagordningen? Nej. Statsministern kan säga att det kräver en fördragsändring. Ja, men någon gång måste man börja lyfta upp de här frågorna. I dag är Merkel ute i medierna och säger till förbundsdagen att hon förutser en fördragsändring inom en inte alltför lång tid. Om man verkligen vill uppfylla riksdagsmajoritetens önskemål eller beslut om ett socialt protokoll är det viktigt att man någon gång börjar föra upp den diskussionen på dagordningen. Vad vore bättre än att göra det under det här mötet?

Vi tycker att det är bra att man tar upp den sociala dimensionen. Det är inte så att EU ska ta över de frågorna, men det är bra att man formulerar nyckeltal så att man kan se hur verkligheten ser ut i de olika länderna.

Vi tycker också att det är positivt att frågan om skattefusk lyfts upp på den politiska agendan igen. Här finns mycket att göra. Några nyckeltal som visar på problematiken och hur mycket man skulle vinna på det här är att varje år försvinner 9 000 miljarder kronor inom EU genom skattebedrägerier och aggressiv skatteplanering. Det kan jämföras med det totala budgetunderskottet för EU-länderna på 4 600 miljarder kronor förra året. Med en halvering av skattesvinnet skulle alltså underskottet nästan raderas ut samtidigt som seriösa företagare skulle ges bättre möjlighet till sund konkurrens.

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Min uppfattning är att Europa sedan lång tid tillbaka har en lång rad problem förknippade med bristande konkurrenskraft i en alltmer globaliserad ekonomi.

Att konkurrenskraften har urholkats beror delvis på att vi i flera länder har bedrivit en lönepolitik som har varit frikopplad från produktivitet- och tillväxtökningar. Många avtal har landat väsentligt högre än det finns täckning för i de företag som har att betala ut lönerna. Det gör att stora delar av den europeiska industrin och olika delar av näringslivet har "prisat ut sig" ur marknaden.

Till det kommer att de åtgärder som man försökt möta detta med i form av offentligfinansiella investeringar har urholkat offentliga finanser och fört upp Europa på mycket höga skuldnivåer. Det gör att utrymmet för ytterligare finanspolitisk stimulans i princip är borta.

Dessutom kan vi se att de mål som vi har talat om bland annat inom EU 2020-processen – att man ska ligga högre när det gäller investeringsnivåer inom forskning och utveckling och att man ska kunna lägga till infrastruktur och utbildningssystem – faktiskt inte möts i stora delar av Europa. Sverige tillsammans med Finland och några länder till är undantag, men väldigt många når inte upp till de här nivåerna. I den miljön skapas inte tillräckligt många nya jobb. Men det är viktigt att vi är överens om vad det grundar sig på.

Låt mig vara entydig på en punkt: Det är inte så att någon ungdomsgaranti löser detta. Det är grundläggande strukturproblem över hela

Europa med svårigheter att hantera en konkurrenssituation i en relativt ny ekonomisk verklighet som uppträder efter att mycket av den produktion som förr fanns i Västeuropa har antingen flyttat österut eller hamnat i Asien. I stora delar av ekonomin har den inte ersatts av nya generationer av arbetstillfällen.

Ungdomsgarantin kan naturligtvis vara en del av en åtgärdsstrategi riktad till unga. Jag håller naturligtvis med om att det måste följas av förbättrade utbildningsresultat, men vi menar att vi i Sverige fullt ut finansierar och hanterar den typen av satsningar riktade till våra unga personer som söker arbete.

När det gäller 25 § vill jag understryka, och det är ingen nyhet, att vi förmodligen inte har samma uppfattning. Vi menar att en av de mest policybevisade åtgärderna för att skapa varaktigt ökad sysselsättning är att lätta beskattningen av arbete. Det är rimligt att man hänvisar till det eftersom det är svårt att se vad annat man kan göra om man har utrymme i offentliga finanser som på samma sätt kan ge varaktigt ökad sysselsättning.

När det gäller socialt protokoll har vi fört den diskussionen vid många tillfällen förut. Jag vill understryka att Sveriges regerings uppfattning är att inte efterfråga fördragsändringar. Vi anser att det är en utomordentligt komplicerad process som ofta leder till att man öppnar för olika former av krav på fördragsändringar, där fördragsändringsprocessen i sig inte är något som ett enskilt medlemsland äger.

Man säger inte till EU: Nu ska ni införa följande regler exakt som vi har bestämt dem, och sedan kan ni berätta för oss när det är klart. Det är inte så det går till, utan man får en öppning i en fördragsprocess som leder till omfattande juridiska genomgångar och förhandlingar och gör att man sedan landar i någonting som är gemensamt för parter som inte tycker likadant. I den meningen är EU en rättslig gemenskap, men den är byggd på framkommissade synsätt mellan länder som inte har likartade rättssystem.

Det har vi återkommande sagt även kommer att gälla synen på svensk arbetsmarknad. Vi har inte samma system som andra. Jag vill bara ödmjukt påpeka att jag inte tror att det går att göra på det sättet att vi bara säger till EU att göra som vi vill.

Elisabeth Svantesson har varit i nämnden och redogjort för vad som är möjligt att göra, så jag ska inte upprepa det.

Anf. 5 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Det är ju som statsministern berättade en ganska lång dagordning med många olika frågor av utrikespolitisk karaktär, migration och annat. Jag tänkte fördjupa mig lite grann i en diskussion om Europa och reformer, som jag tycker att statsministern förtjänstfullt har redovisat.

Det är klart att det är glädjande att se att ett par av de värsta krisländerna, Irland och Spanien, nu är på väg ur den kanske mest akuta krisen. Men som statsministern betonade återstår mycket att göra.

Problemen är ju inte nya. Jag är född 1974, och jag upplever att vi under hela mitt liv har diskuterat Europas problem och sviktande konkurrenskraft och haft de här utmaningarna. Ett exempel på det är att vi har haft samma problem i Sverige. Vi har haft problem med sysselsättningen

i Sverige under större delen av mitt liv. Vi har försökt att vända detta med olika typer av åtgärder.

Om jag ska vara ärlig är det i den meningen glädjande att vi trots en lång och djup internationell ekonomisk kris under de senaste åren har kunnat se inte bara att sysselsättningen ökar i Sverige utan dessutom någonting nytt, nämligen att den privata sysselsättningen ökar i Sverige, att jobben växer inte minst i den privata servicesektorn.

Jag tror att det är här vi måste få Europa att bli starkare. Vi måste kunna erbjuda goda, konkurrenskraftiga, internationellt gångbara tjänster men också varor och produkter som vi sedan kan byta med andra länder i världen i en alltmer global och öppen ekonomi. Det kommer att skapa enorma värden för dem som deltar i detta, både européer och andra. Här finns en enorm möjlighet för Europa och världen att gå starka ur krisen och få en bättre framtid. I den meningen kan jag bara understryka det statsministern har varit inne på här.

I det perspektivet tycker jag att det är intressant att åtminstone reflektera över vad den globala strategin ska innebära och hur viktigt det är att den strategin, som handlar om utrikespolitiken och vår relation till resten av världen, inte bara värnar öppenheten i resten av världen utan också i vår egen ekonomi. Här har vi en särskild möjlighet i de pågående förhandlingarna med USA att ytterligare öppna upp den transatlantiska handeln. Jag vill välkomna det.

Det som oroar inför toppmötet är att vi tenderar att diskutera alltför mycket annat. Ett exempel som togs upp här nyss är frågan om det sociala protokollet, som inte är med på dagordningen och som jag inte upplever är rätt sätt att möta Europas stora utmaningar.

För den som vill fördjupa sig i och lära sig mer om några av de problem som kommer upp om man ger sig in i diskussionen om det sociala protokollet kan jag varmt rekommendera den kolumn som Gunnar Wetterberg skrev i Expressen i veckan. Den finns att hitta på nätet. Där tas upp vad riskerna är om man öppnar upp för den här typen av förhandlingar och överlåter en del av det som vi i Sverige brett och gemensamt har sagt ska vara svensk politik och svenskt ansvar, nämligen hur vi reglerar vår arbetsmarknad, och låter det bli en EU-fråga.

Min fråga till statsministern, lite bred och i vanlig ordning kanske lite för bred, är: Hur upplever statsministern möjligheterna att vi får förnyad energi för att göra det vi måste göra i Europa, nämligen att öppna upp våra ekonomier och göra dem mer öppna, inte bara mot varandra utan också mot resten av världen så att vi får den typen av debatt och diskussion på toppmötena och inte bara främst tittar på solidaritetsklausuler, finansiering, bankunion eller olika typer av kompenserande åtgärder, som jag upplever i grund och botten landar i vår sviktande konkurrenskraft och vår oförmåga att producera saker av värde för andra människor till priser som de är villiga att betala? Det är den öppna och breda frågan. Hur upplever statsministern möjligheterna att vi får diskussionerna att mer handla om framtiden än om just krisen och hur vi möter den här och nu? Hur möter vi framtidsfrågorna?

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag har i tidigare sammanhang redovisat att jag uppfattat att det är fyra parallella kriser som vi egentligen har som förklaring

2013/14:15
18 december

till de djupgående sociala problemen och problemen på arbetsmarknaden i Europa.

Det ena, det som kanske diskuterats mest, är att vi har en finanskris. Vi har finansiella system som inte fungerar som det är tänkt. Vi har haft banker med stora kreditförluster och oförmåga att hantera det. Vi har delvis som en följd av det fått oreda i offentliga finanser och en mycket stor skuldsättning i de flesta av Europas länder. Vi har konkurrenskraftsproblem, framför allt kopplat till att enhetsarbetskostnader i flera länder har stigit i förhållande till produktivitets- och tillväxtkraft. Det har funnits tider av problem i själva det politiska beslutsfattandet. Hur skapar vi politiska processer för att göra någonting åt dessa problem?

När jag nu beskriver att Irland går ur delar av de problem som de har haft och pekar på det som sker Spanien vill jag poängtera att det är en del av problemen kopplat bara till det första, det vill säga kopplat till finanskrisen. Man har alltså inte haft förmåga att själv omsätta sin egen skuld eller hantera kreditgivning i sin egen ekonomi. Det är det man menar med att de nu återvänder till marknaden. Det är naturligtvis bra; det bygger på stora ansträngningar i Irland och i flera andra länder som har gjort en hel del reformer.

Det gör att det andra jag nämnde fortsatt i allt väsentligt är kvar. När världsekonomin bedöms beskrivs återkommande just detta kvardröjande och djupgående problem i Europa som en utgångspunkt för att tona ned bilden på hela världsekonomin.

Finns det några goda nyheter? Dels redovisade jag framgångarna när det gäller tjänstedirektivet och tjänstehandelsskrivningarna vid föregående toppmöte. Jag tycker att en del av inre marknadsakterna, som nu drivs fram, faktiskt förstärker den inre marknads funktionssätt. Jag tycker att de TTIP-förhandlingar vi redovisat när det gäller öppningen mot USA i grunden belyser vår egen förmåga till öppen inre handel. I realiteten kommer vi att få upp på bordet diskussioner om kvardröjande protektionism i Europa och i kontakt med omvärlden.

Här finns mycket konkurrenskraft att förstärka. Att utsätta sig för global konkurrens och att lära sig att leva med och hantera det tycker jag tillhör det bättre som vi gör och som vi återkommande har fått väldigt bra texter om. Det är en av de viktiga framkomliga vägarna, inte minst i ett Europa där offentliga finanser är hårt ansträngda i många länder och där vi ser en betydande reformtrötthet, ska vi erkänna, i många länder när det gäller att försöka reformera sina arbetsmarknader och sina ekonomier för att få dem att fungera.

Vi ska högst parentetiskt minnas att det i grunden var väldigt mycket detta som låg bakom i diskussionerna med Ukraina, det vill säga att vägen in i EU och till den typ av associeringsavtal som vi diskuterar i realiteten är att reformera Ukraina till att bli mer västerländskt, om jag förstås på rätt sätt, och få det att fungera som marknadsekonomi i ett läge där det inte är det. Det är en omvandlingsprocess att försöka klara konkurrenskraft på de villkor som gäller för stora delar av övriga Europa.

Anf. 7 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag vill ta upp det lite märkliga i att man i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik har exkluderat utrikespolitiken. Vi har ett gemensamt utrikes-, försvars- och säkerhetsutskott på europeisk nivå där

det är några från utrikesutskottet och försvarsutskottet som ett par gånger om året träffas i Europa och diskuterar den gemensamma politiken. Säkerhetspolitik hör lika mycket samman med utrikespolitik som med försvarspolitik. Här har man bara valt det ena benet så att säga.

Vi tycker att det är olyckligt, därför att båda delarna måste höra ihop. Vi kan inte få en säker värld om vi inte jobbar med fattigdomsbekämpning, handel och andra sådana saker. Statsministern nämnde handel som en del i detta. Men i det här aktuella dokumentet och i de dokument som tidigare har antagits av försvarsministrarna är det en väldig slagsida. Det är mycket lite som handlar om det civila i säkerhetspolitiken.

Vi anmälde avvikande mening i utrikesutskottet tidigare, och vi vidhåller den avvikande meningen. Där hade vi inte uppe diskussionen om försvarsindustrin, men här står det att vi ska stärka försvarsindustrin. Vi delar inte den uppfattningen. Vi har i andra sammanhang diskussioner om att arbetsmarknadsskäl inte får vara argument för att ha till exempel vapenexport. Vi menar att det är samma sak här. Vi skulle vilja se färre vapen i världen, inte fler.

I det här dokumentet talar man om försvar mer utifrån arbetstillfällen än utifrån en hotbild. Det står ingenting om en hotbild i dokumentet, och det tycker vi är väldigt märkligt. Vi vill ha med i vår avvikande mening att vi inte heller står bakom diskussionen om en förstärkt försvarsindustri.

Det finns en punkt som jag tycker är lite märklig, och det är punkt 9 på s. 5 översta raden. Där står det om ökad samverkan mellan aktörer inom områdena för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna respektive rättvisa, frihet och säkerhet. Här har man också missat utrikespolitiken. Det låter som att de irreguljära migranterna mer är en försvars- eller säkerhetspolitisk fråga än en utrikespolitisk fråga. Det handlar åter om att människor i ett antal länder som kommer hit och som inte kan ta sig in på laglig väg eller via legala vägar kommer från länder i krig och länder med stor fattigdom. Det måste vi adressera på något annat sätt än bara genom försvars- och säkerhetspolitiken. Det känns fel enligt vårt sätt att se det.

När det gäller den ekonomiska politiken och socialpolitiken står Miljöpartiet bakom att regeringen borde arbeta för ett socialt protokoll. Men med det menar vi inte att man på något sätt ska inskränka möjligheten för arbetskraftsinvandring. Vi står bakom den avvikande mening som vi tidigare anmält i arbetsmarknadsutskottet. Nu har jag det inte framför mig, men jag vet att vi har anmält avvikande mening tidigare.

När det gäller avsnittet om migration håller jag med statsministern om att det är viktigt att vi solidariskt i Europa tar ansvar för de stora flyktingströmmarna. Det är bra om vi kan arbeta mer aktivt för att skapa lagliga vägar in i Europa. Det ska vara möjligt för människor att ta färjan över till Spanien eller någon annanstans i stället för att behöva ta flyktingsmugglarnas båtar.

Även där vill vi anmäla avvikande mening, med den innebörden att vi vill att regeringen ska arbeta för fler lagliga vägar in i Europa.

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Beträffande idéerna om att det sociala protokollet ska likställa vissa rättigheter på samma nivå som den fria rörligheten och

tro att det ska uttolkas som att det inte på något sätt påverkar den fria rörligheten vill jag till Miljöpartiet säga att jag inte vet om man då har åstadkommit någonting. Jag tror att en del av dem som står bakom de idéerna, kanske inte Miljöpartiet, visst har tänkt sig att det ska påverka den fria rörligheten. Jag tror att det är hela syftet. Låt oss vid annat tillfälle diskutera vad som egentligen är syftet med det. Det var bara en kommentar.

Jag tror att de som jobbar med utrikesfrågor i EU skulle välja att vända på det resonemang som Bodil Ceballos hade. De diskuterar väldigt ofta utrikespolitik, fast utan försvars- och säkerhetspolitiska ben. Utrikespolitiken har verkligen funnit sin form dels i det särskilda rådet för utrikesfrågor, dels med den höga representanten på plats. Det här är väl första gången på fem år eller något sådant som vi över huvud taget har skrivningar i de delar som handlar om försvarspolitik.

Jag tror att det är så vi ska förstå texten. Bodil Ceballos nämner områden som vi diskuterar kontinuerligt och som har andra ingångar, som bistånd, handel, utrikespolitisk samordning. Nu kommer mer av de försvarspolitiska övervägandena in. I en mening har vi gått Bodil Ceballos till mötes. Carl Bildt har varit drivande i att det borde tas fram en global strategi för att koppla ihop de ansträngningar som görs på olika håll. Det reflekteras också i texten, där man säger att den höga representanten bör göra det inför kommande möten. I den delen har vi delvis gått detta till mötes.

Det är alldeles korrekt att här finns helt entydiga industripolitiska överväganden. Jag kan säga att de texter vi ser här liknar ingenting av det som vi får höra på en del möten som vi är på. I grunden är det så att jobb ska försvaras, och det sägs också exakt på vilka orter och i vilka länder dessa ska finnas. Det är en oerhört angelägen fråga.

Jag tror att det grundläggande problemet när det gäller försvarsmateriel, och det kunde även sägas om en del andra sektorer som fordonsindustrin i Europa, är att det finns en mycket stor överkapacitet att producera varor i förhållande till det som efterfrågas. Alla lever i tron att den minskning som rimligen ska ske inte ska ske i ens eget land. Det ska vi styra över, och det ska vi kalla industripolitik. Jag tror att det är precis det vi sitter med här.

Det är utomordentligt svårt att i EU-sammanhang diskutera detta. Vi håller oss dessutom borta, för vi har uppfattningen att marknadsekonomins förtjänst är att förädla genom att den som är bäst och mest effektiv också är den som ska få sälja sina varor. Framför allt är det en väldigt klok ståndpunkt att ha som svensk eftersom vi har byggt vår rikedom på att handla med andra och på att vi har konkurrenskraftiga varor i en värld där vi konkurrerar öppet med frihandel.

Jag delar helt uppfattningen att det här verkligen återspeglar den typen av diskussioner. Jag tror att det kommer att bli mer av just sådana diskussioner som syftar till de industripolitiska övervägandena. Samtidigt vill jag understryka att den svenska regeringens uppfattning är att här som på andra områden ska gälla meriter grundade i frihandel snarare än protektionism av det slag som det på många håll i Europa nu ropas på.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag har läst dokumenten lite som Bodil Ceballos, och jag tycker mig se att det allt oftare händer att militära resurser och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna nämns i samma avsnitt och i samma andetag som irreguljär migration, gränsförvaltning med mera. Vi har sett exempel på detta under hösten, eller åtminstone ansatser i den riktningen, bland annat den Task Force som togs upp tidigare i Europeiska rådet.

Min fråga är hur Sverige verkar i de sammanhangen när det kommer till att ta in de här frågorna och ge dem mer av en säkerhets- och försvarsaspekt.

Man kan konstatera att behovet av så kallat sammanhållet agerande, comprehensive approach, tycks väldigt stort. Vi har en pågående EU-insats i Mali, och vi har en kris som blivit tydlig i Centralafrikanska republiken. Bara de senaste dygnen har vi fått rapporter om tilltagande oroligheter i Sydsudan. Man ser verkligen behovet av helhetsperspektiv på de kriser som uppstår i närområdet.

Sedan har jag en fundering om detta med bankunion. I dag har kommentarer från regeringen beträffande den överenskommelse som till del nåddes i natt handlat om att krishanteringens fortsatt kommer att vara trög och komplicerad med det regelverk som nu börjar avteckna sig.

Man tror att även i fortsättningen kommer en bristande finansiering att stå i vägen för tillväxt inom EU, och kanske särskilt i eurozonen. Å andra sidan kan man konstatera att det finns ett mycket starkt politiskt tryck för att nå framgång, och nå framgång snabbt.

Jag vill fråga statsministern: Vilken strategisk analys ska man göra av detta? Är det till hjälp, eller kommer det att vara föga värt?

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Europa delar sig mycket i synen på människor som försöker komma hit. Ett uttryck som mycket riktigt ofta används är irreguljär, eller till och med illegal, migration. I förlängningen av den typen av resonemang – där man bygger ganska solida system för att hävda att människor inte har rätt att komma in i ett enskilt land – beskrivs de som ändå tar sig in som illegala eller irreguljära. Man säger att man med ökade mått bör kontrollera detta så att de inte kommer in. I en del fall säger man till och med att här bör militär användas.

Sverige har en helt annan syn. Dock ska vi vara tydliga med att vi är i minoritet i jämförelse med hur många andra ser på dessa frågor. Vi säger att det är bättre att i så fall bredda grunden för att legalt kunna komma in i ett land och att öppna fler vägar för att på det sättet få en mer ordnad och säker migration. Det gör sig bäst om de dörrar som man kan välja på dessutom är flera. Om man gör det uppträder inte fenomenet att man börjar utpeka stora grupper som irreguljära eller illegala. Då avtar också behovet av kontroll, och framför allt kan man hålla alla militära insatser borta.

Det är Sveriges synsätt. Dessutom säger vi att det finns legala instrument, som jag nämnde i mitt huvudanförande och som bland annat handlar om vidarebosättning. Det är ett FN-mandaterat system som vi tycker är bra och som många fler länder borde begagna sig av. Framför allt borde man göra det innan man börjar föra de resonemang som jag nu har redogjort för, och dessutom borde man säkerställa att kvaliteten på asyl-

mottagandet är lika. I ett Europa som har sagt sig vilja ha en gemensam asylpolitik måste man möta samma hantering i alla delar av Europa för att garantera att det är rättssäkert.

Jag har för nämnden redovisat att jag tyckte att det var en stor svensk framgång att det var just Cecilia Malmström som blev kommissionär på området. Alla i Europa förstår var Sverige, och naturligtvis också Cecilia Malmström, befinner sig i dessa frågor i förhållande till vad många andra tycker. Det har nog varit tufft för Cecilia Malmström att stå upp för dessa principer. Jag hör ofta att hon får hänvisa just till att det måste skapas bättre grund för legal migration och säkerställas att de legala instrument som redan finns används snarare än det andra.

Jag vill understryka att det än en gång är något oklart för mig vad det egentligen är vi ska säga om situationen i Medelhavet. Vi hade en liknande diskussion i oktober, men den landade i realiteten inte i något annat än att säga att en viss arbetsgrupp skulle titta på det. Det har jag delvis redovisat.

Det talas nu inte i slutsatser och på annat sätt om några utökade militära insatser. Jag vill inte ge sken av det, men det är absolut så att vissa länder ibland hänvisar till det. Det förekommer.

När det gäller bankunionen har Anders Borg varit och redovisat detta för EU-nämnden. Låt mig säga det uppenbara: Det här är utomordentligt komplicerat. Jag tror att det är bland det mest komplicerade som vi har haft att arbeta med. Men det är också bland det viktigaste, för fallissemang och felhantering av banker är det som i grunden långvarigt urholkar offentliga finanser och bygger och till och med fördubblar statsskulder över kort tid. Alltså spelar det stor roll hur man gör.

Det är ännu inte färdigkonstruerat. Det nämndes av ordföranden att det finns ett starkt politiskt tryck. Så är det absolut, men det kommer från lite olika håll och består av lite olika saker. Jag tror att utgångspunkten för att till skapa en bankunion är att nationella system har brustit. Om det då inte fungerar i det nationella systemet säger man: Låt oss lägga ett europeiskt system över detta. Då kan den tillsyn som möjligen inte har trovärdighet i ett enskilt land i stället fås på europeisk nivå. Så långt har också Sverige varit med, även om vi tycker att vårt nationella system är tillfyllest.

Då säger en del att om man ska ha tillsyn på europeisk nivå måste man också ha själva hanteringen, om man hittar någonting som är dåligt, där. Det är ju poängen med tillsyn. Vi tittar om något är dåligt. Och vad gör vi om något är dåligt? Då måste vi också på europeisk nivå kunna enas om hur vi hanterar det. Vi gör något åt det dåliga, vilket ofta handlar om att man antingen fyller på pengar eller bestämmer att det ska avvecklas. Om man ska kunna besluta om att avveckla en bank eller en finansiell institution vet alla som har följt detta att det ofta är stora kreditförluster som ska hanteras. Vem ska täcka och betala det?

Om allt det ska ligga på europeisk nivå är det politiska trycket från många länder att i detta se en möjlighet till ytterligare solidaritet. Det är ett sätt från starkare banker och starkare ekonomier att vara med och säkerställa att svagare banker och svagare ekonomier på det här sättet får en överföring. Vi kan inte hantera det själva, och då överförs resurser från dem som är rikare eller som har starkare banker.

Vi har sagt att vi inte tycker att det är en bra idé. Vi tycker i grunden att nationella system ska bära det, och vi har dessutom erfarenheter av hur nationella system kan göra det, med rätt betydande muskler i vårt fall, med statliga ingripanden och statliga övertaganden.

Det vill de flesta andra länder inte se, för de vill inte ha den typen av instrument. De menar att det är för långtgående, och de är oroliga för att det skapar förväntningar om att staten ska ingripa när man egentligen i stället vill skjuta över kostnaden på olika privata aktörer. Vi säger å vår sida att vi undrar om det är särskilt trovärdigt att de privata aktörerna står still och väntar på att få täcka stora förluster, eller om de ens har resurser nog att täcka så stora förluster som de som ofta blottläggs när vi får finanskriser.

Var landar vi då med detta? Svaret är att vi inte tycker att det är alldeles klart hur hållfast konstruktionen är. Det är därför detta är så svårt. Det beror på att andra, precis som Sverige, inser att de kommer att hamna i den del av änden där det är tänkt att man ska betala. De har också synpunkter, även om de befinner sig inom eurozonen. Det finns en risk att de täpper till möjligheten att vara med och betala utan att de som har stora behov av tillskott egentligen får en konstruktion som fungerar.

Jag säger inte att vi är där. Men om vi är där har inte bankunionen, trots att den förs upp på europeisk nivå, fått de muskler och det sätt att hantera banker i kris som behövs. Då har vi inte gjort jobbet. Om vi har gjort jobbet har vi gjort någonting viktigt för att ta oss ur den finanskris vi löper risk för. Finanskriser kommer och går. Det kommer att återkomma problem i denna sektor. Jag tror att alla som har följt den vet att det fungerar så.

Jag tycker att det är för tidigt att slutgiltigt utvärdera detta. Det är därför jag säger att Sveriges regering tar ställning till det när vi tycker att hela konstruktionen är färdig. Det är den inte ännu. Men då ska vi också ta ställning till den svenska utgångspunkten. Om hela idén, även om den är välkonstruerad, är en stor solidaritetsöverföring – hur ser vi på det? Hur ser vi på att starka svenska banker och svenska skattebetalare ska täcka underskott i andra länders banksystem? Vår utgångspunkt har varit att säga att vi inte tänker medverka till det. I så fall – om det är syftet – bör vi inte heller vara med i bankunionen.

Där är vi inte ännu, men jag tackar för möjligheten att få redovisa detta. Det här är bland det mest komplicerade i vår tid som vi har att hantera. Återigen vill jag säga att om man gör detta bra och mer hållfast så har man gjort någonting som är väldigt nyttigt för Europas ekonomi. Men jag är inte säker på att vi hamnar där.

Anf. 11 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen. Jag ska försöka att inte hålla ett långt linjetal här, utan inrikta mig på två områden.

Det första är den fria rörligheten, där jag tycker att det är oerhört viktigt att vi står upp för den svenska linjen och det som är kärnan i det europeiska samarbetet – att människor kan röra sig fritt för att arbeta inom hela Europeiska unionen.

Vi hade besök i nämnden av brittiska parlamentariker för några veckor sedan. Där är debatten helt annorlunda. Där använder man den fria

rörligheten som ett argument för att måla sig ut ur Europeiska unionen. Det är därför jag blir orolig över tendenser som jag har sett också från partier representerade i Sveriges riksdag där man vill inskränka den fria rörligheten. För min och Centerpartiets del blir det extra viktigt att påtala det starkaste stöd för regeringen i dessa positioner.

Jag har en konkret fråga på detta område: Ser statsministern att fler länder börjar röra sig i den riktningen? Det tenderar att vara politiskt opportunistiskt att vända sig mot den fria rörligheten och människor som kommer över gränser i tider av ekonomisk oro. Ser statsministern att det är fler länder som börjar röra sig i den riktningen? Det är den ena frågan.

Den andra frågan rör också fri rörlighet, men då i anslutning till migration. Jag har nog läst texten precis som Bodil Ceballos och ordföranden i nämnden har gjort, men jag har sett det som att det är ungefär där som migrationsfrågorna brukar ligga i det europeiska samarbetet. Den stora ändringen kom egentligen under Stockholmsprogrammet och det svenska ordförandeskapet då vi skiftade fokus från terror, brott, kriminalitet och militära insatser till att tala om behovet av migration och att lägga in en humanitetsaspekt. Jag tror inte att vi hade landat där utan det svenska ordförandeskapet.

Det betyder på inget sätt att det blir hela unionens politik per automatik. Jag är väl medveten om att vi på detta område liksom i en rad andra frågor har en svensk position som ligger ganska långt ifrån mittfåran i den europeiska debatten. Därvidlag blir det extra viktigt, anser jag, att vi för fram den röst som vi har.

Om vi tittar på del fyra, som gäller migrationsflöden, handlar endast få ord om de konkreta humanitära aspekterna på Frontex. I texten lyfter man fram kriminell verksamhet som rör sig över gränser, människohandel och så vidare. Det ska vi såklart motverka så långt det bara går. Där emot lyfts inte den andra biten upp, den som är en konsekvens av Lampedusa. Lampedusa nämns i det första stycket, men det som är viktigt nämns inte, nämligen att rädda människor som far illa i båtar som är i icke sjödugligt skick och människor som faller i havet.

Jag skulle vilja veta om statsministern avser att säga någonting om detta. Jag förstår att det kan vara svårt att ur svensk position helt vrida den europeiska debatten under ett sådant sammanträde. Men jag tror att det är viktigt att rösten i alla fall hörs i diskussionen.

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag upplever att det finns ett par grunder för att diskutera migration. Det ena handlar om att en del länder som inte valde den svenska vägen, att avstå från övergångsregler när det gäller fri rörlighet mot Bulgarien och Rumänien, har fått en diskussion i ljuset av att tiden för övergångsreglerna är på väg att ta slut. Det är det som i mycket präglar den brittiska debatten.

Det är diskussioner om inom-EU-rörelser som vi talar om, alltså människor som rör sig inom Europeiska unionen. Ovanpå det läggs sedan dels den situation som uppkommer på grund av kriget i Syrien och närområdet, dels det rätt betydande migrationstryck som finns från Afrika till Europa.

Precis som har påpekats väljer många länder, trots analyser som vi gör av arbetskraftsbrist i framtiden och behov av tillkommande arbets-

kraft till vår kontinent, instinktivt ett språkbruk och ett regelverk, ungefär som att vi ska sätta upp tydligare regler och hindra stora grupper som rör på sig från att komma till Europa.

Jag delar helt uppfattningen att Stockholmsprogrammet var ett första steg i rätt riktning när det gällde att omformulera tänkandet kring detta, liksom det faktum att Cecilia Malmström fick kommissionärsansvaret, som jag redogjorde för.

När det gäller Frontex förs det delvis en diskussion om deras kompetens. Är det en samordnad gränsövervakning? Ja, det är de flesta överens om. Det är dock inte en myndighet med sjöräddningskompetens, för det är inte en EU-gemensam kompetens. Hur ska man i så fall se på trycket på att de borde ägna sig åt sjöräddning? Och är det verkligen det som de här länderna önskar? Är det en välfungerande myndighet som hjälper människor som är utsatta att komma i land i de länder de söker sig till? Det är vi inte alldeles säkra på. Det är delvis en diskussion om att hålla borta ett migrationstryck från Syrien, som ofta kommer från den afrikanska sidan över till Europa.

Vi förstår rent mänskligt de många beskrivningarna av utsatthet i ranka båtar som sjunker. Vi förstår hur allvarligt det är. Jag har full respekt för det. Det beskrivs som att det är den enda migrationspolitiska utmaning vi har. Men när människorna väl kommer fram – ofta till Grekland, Malta eller Italien – är det inte där de vill stanna. De vill komma vidare, inte sällan till Tyskland och Sverige, som jag redogjorde för.

Ska vi se hela den migrationspolitiska utmaningen är det något mer komplicerat än att bara tala om sjööverfarten. Det är i ljuset av det vi tycker att man ska föra de migrationspolitiska diskussionerna. Vad är det vi ska möjliggöra? Hur ska den europeiska solidariteten se ut? Hur ska vi använda bland annat vidarebosättningsregler av olika slag?

Frontexdiskussionen förvirras av just detta, och det är möjligen det Fredrick Federley fångar. Vad har Frontex egentligen för kompetens rent fördragsmässigt, och vad får Frontex inte göra? Det påverkar ibland diskussionerna.

Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Toppmötena brukar innehålla en varierande grad av maktöverföring från de nationella parlamenten till det europeiska. Jag skulle vilja påstå att det på detta toppmöte kommer att överföras mer makt än vanligt. Nästan alla punkter som ska behandlas på toppmötet rör sådant som vi har varit motståndare eller till och med högljudda motståndare till tidigare.

Som svar på det kommer statsministern säkert att säga något i stil med att vi vill ha ett slutet Sverige som stänger sig mot världen och att vi inte vill bidra till gemensamma lösningar på gemensamma problem. Men det är inte sant. Vi har hela tiden anført att vi vill ha någon form av samarbete men på mellanstatlig basis. Vi vill ha handel. Vi vill diskutera stora, övergripande frågor. Vi vill bara inte ha överstatligheten.

Jag hävdar att det som byggde Sverige och västvärlden starkt var att vi byggde våra länder på demokrati, samarbete, delaktighet och frihet. Det är grundfundamenten för att bygga en stark värld. Men det handlar inte toppmötet eller Europeiska unionen eller den europeiska tanken om.

Toppmötet handlar i stället om till exempel försvarsfrågor, vilket statsministern tidigare nämnde.

Vi tror i stället på idén om ett svenskt försvar som ska försvara svenskt territorium och där vi eventuellt ställer trupp under FN-flagg och inget annat.

Det vi har sett under året i rapporter från EU:s utrikesminister Catherine Ashton och EUISS är en omsvängning från en synkroniserad utrikes- och säkerhetspolitik till en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Som vi läst i förslaget finns det ett övergripande strategiskt syfte med detta, nämligen att öka EU:s utrikespolitiska slagkraft, ibland med militära medel.

Inget handlar om vilka gemensamma intressen de enskilda länderna kan tänkas ha, utan allt handlar om att skydda EU:s intressen. Man verkar helt gå förbi medlemsstaterna. Ibland har medlemsstaterna motstående eller egna intressen, vilket vi sett inte minst när det gäller Centralafrikanska republiken och Frankrikes agerande.

Kommissionen vill ha ett godkännande av toppmötet för att arbeta vidare med att använda medlemsstaterna som resurser, som brickor på ett spelbräde och pusselbitar för att lägga ett pussel av försvarskapacitet. Här finns det luckor där det är troligt att kommissionen i en nära framtid vill att EU utvecklar en egen kapacitet, till exempel inom cyberförsvar.

Får EU inte en egen förmåga vill man i alla fall ha ensamrätt att besluta om den strategiska inriktningen och vilka mål som ska sättas upp för att därigenom kunna styra vilken kapacitet som behövs för att uppfylla målen.

Om statsministern påstår att det här är frågor som länderna måste kompromissa om och som egentligen handlar om mindre förändringar i hur vi samordnar upphandlingen av försvarsmateriel vågar jag påstå att regeringen är aningslös och saknar en egen EU-vision.

Det ser vi hända hela tiden i det som man kallar för EU-samarbetet. Man går steg för steg, och till slut når man tanken att skapa en federation. Den tanken har uttryckts öppet från EU:s sida, av EU-ministern och även av utrikesministern, som kallar sig federalist.

Det är det som Europatanken handlar om. Det handlar inte alls om något samarbete. Det handlar om att samordna politiken inom hela Europeiska unionen, vilket jag vänder mig mot eftersom det saknar demokratisk förankring.

Toppmötet vill göra ytterligare en maktförskjutning till EMU. Vad vi tycker om det har vi varit tydliga med tidigare, så jag kanske inte behöver utveckla det vidare. Det räcker att man vill förhandsgranska EMU-ländernas budgetar.

Vi ska inte heller gå vidare med kontrakt, som regeringen ställer sig bakom. Eftersom regering och riksdag inte har respekterat det folkomröstningsutslag vi hade i EMU-frågan och inte har infört ett permanent undantag för Sverige ska Sverige absolut inte gå med på det.

Frågor av social karaktär diskuteras också. Det är frågor som vi alla bör vara överens om rör enkom Sverige och inte Europeiska unionen. Jag kan bara beklaga att man fortfarande driver dessa frågor och inte ställer sig tydligt på tvären.

Invandringspolitiken är en annan fråga som kommit upp. När det gäller vidarebosättningsregler kan vi göra det ganska enkelt för oss genom

att tolka Dublinförordningen, och även återföreningsdirektivet, strikt. Gör vi det kan vi minska vår egen invandring och sätta högre tryck på de andra länderna, vilket också är regeringens uppfattning. Regeringen lär dock inte hålla med mig om hur man skapar ett högre tryck på de andra medlemsländerna.

Toppmötet handlar med andra ord om en oroväckande krypande maktförskjutning. Den är inte ens krypande, utan det är en maktförskjutning där man tar flera steg åt gången. Det är därför dags att Sverige liksom Nederländerna och Storbritannien gör klart att EU inte behöver bli mer utan mindre och att vi ämnar fortsätta bygga den väg som en gång gjorde vårt land och Europa starkt. Vi vill gå ifrån den utveckling som vi ser i Europeiska unionen som innebär att vi nästan varje vecka i EU-nämnden diskuterar hur vi ska lösa de problem som uppstått i och med det federalistiska statsbygget.

Med det sagt skulle jag vilja anmäla avvikande mening i förhållande till regeringens position. Det gäller för övrigt även bankunionen där vi tidigare anfört våra ståndpunkter.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Sverigedemokraterna betraktar uppkomsten av nationalstaterna som den finaste och största utvecklingspunkten i mänsklig-
hetens historia. Därefter behöver ingen vidare utveckling. Det är en syn som i världen i dag mest förfäktas av länder som Kina och Ryssland.

Vi är av uppfattningen att världens utveckling har gått vidare från att bara se nationalstaterna som grund för beslutsfattande, och det av två skäl.

Det ena är att vi har sett att stater ofta kan ta på sig att misshandla eller ställa sig i vägen för individers rättigheter, och därför måste individers rättigheter väga mycket tyngre. För detta måste ibland nationalstatens intresse, mer eller mindre väl uttalat, ge vika.

Det andra är att nationalstaterna i en lång rad frågor som vi har lärt oss att hantera är för små eller inte kan hantera gränsöverskridande problem. Då går det inte att som Johnny Skalin säga att Sverige har ett svenskt försvar som försvarar Sverige och resten har vi inget ansvar för. Det fungerar inte.

Vi har lärt oss att när en bank kraschar i USA får det mycket snabbt påverkan på svensk ekonomi. Efterfrågan försvinner för svenska företag, och räntorna blir plötsligt högre. Då kan vi inte ha attityden att vi inte har några synpunkter på det, för det kommer snabbt att påverka vår svenska vardag.

Om stater i Sveriges närhet kollapsar har vi anledning att bry oss om det, dels för att vi ser människor i beråd, dels för att det påverkar Sverige. Om Afghanistan kollapsar vill människor inte bo där längre. Då lämnar de Afghanistan och tar sig någon annanstans. De flyktingar som Sverigedemokraterna talar om kommer alltså från stater som kollapsar eller inte fungerar tillräckligt väl och hamnar i andra länder.

Vi tycker att ett bättre sätt att bygga säkerhet för framtiden är att vara med och ta ansvar tillsammans med andra – inte bara att ett svenskt för-

svar försvarar Sverige utan att vi också lägger en grund för en säkerhet som är gränsöverskridande och även gäller andra länder. Då får vi en bättre värld. Det finaste vi uppfann var inte nationalstaterna, utan det är att utgå från individer och se utmaningarna i vår tid som mer gränsöverskridande.

Inom parentes sagt är det lite lustigt att Sverigedemokraterna har ställt sig bakom idén om ett socialt protokoll som ju handlar om att i en rättslig hantering på delvis europeisk grund definiera det som i dag är suverän nationell kompetens. Möjligen är det en avvikelse från hur ni brukar resonera.

Jag vill understryka att vi inte uppfattar att det är någon sorts krypande maktöverföring som sker. Vad vi snarare gör är att konstatera att Europeiska unionen i bland annat Lissabonfördraget tydligt tillskrevs vissa uppgifter som vi i flera år inte har diskuterat. Det handlar mer om vad de texter och fördrag vi har kommit överens om i demokratisk ordning betyder och vad vi ska fylla dem med för innehåll.

Nästan varje gång jag är här redovisar jag dessutom att vi ställde inför olika problem och överväganden gör svenska ställningstaganden där vi säger att vi vill vara med eller avstår eller har vissa villkor, och det förankrar vi i EU-nämnden. Det gör jag också i dag. Vid flera tillfällen har jag sagt att vi möjligen kommer att stå utanför eftersom vi uppfattar att det ena eller andra inte är helt förenligt med nationella intressen. Det respekteras inom Europeiska unionen.

Europeiska unionen består av 28 länder som har lite olika relationer och vägval. Jag anmälde till exempel tydligt att vår avsikt inte är att gå in i kontraktsarrangemangen eller i den solidaritetsmekanism vi förutsätter kopplas till detta när det gäller bland annat den ekonomiska och monetära unionen.

I kontrast till vad Johnny Skalin säger tycker jag att detta är ett exempel på demokrati i arbete i vår tid, på ett sätt som är relevant för att lösa vår tids problem. Jag respekterar att en meningsmotståndare inte tycker likadant, och det är fullt konsekvent att i så fall reservera sig.

Den enda slutsats man kan dra av det, och det är också den slutsats SD har dragit, är att man då inte kan ha Europeiska unionen eller i alla fall inte vara medlem i den.

Anf. 16 LARS OHLY (V):

Ett problem med EU-samarbetet, kanske speciellt i förhållande till toppmöten, är att den politik som utmejslas är det möjligas politik, som på något sätt därmed sägs stå över politiska motsättningar och ideologiska grunder. Det leder till att det blir grumligare att se de politiska motsättningar och skillnader som faktiskt finns kring vilka politiska förslag som har verkan för att angripa de problem som man åtminstone i förstone kan tyckas vara överens om måste angripas.

När det gäller bankunionen hade vi finansministern här i går. Inget parti hade någon avvikande mening till Sveriges position vad gäller förhandlingarna om hur bankunionen ska utvecklas. Vänsterpartiet har inte heller det, men vi har en stark uppfattning att Sverige inte ska bli medlem av denna bankunion. Den uppfattningen närmast förstärks när vi ser hur bankunionen utvecklas just nu.

Det ligger dock inte i Sveriges intresse att bankunionen ska bli så dålig som möjligt eller att den ska fungera så dåligt som möjligt. När de länder som har bestämt sig för att forma bankunionen vill forma den inom EU:s ram ska också Sverige som EU-land vara med och påverka så att den i vissa fall blir så lite dålig som möjligt eller i bästa fall så bra som möjligt.

När det gäller den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik är det en enorm skillnad mellan det EU Sverige gick med i den 1 januari 1995 och det EU som nu formas med en tydlig militär dimension. Det avgörande beslutet togs på toppmötet i Köln i juni 1999 då man för första gången förde samman de försvars- och säkerhetspolitiska frågorna. Så småningom bestämde man sig också för att bilda ett ministerråd för försvarsministrar, vilket tidigare inte hade funnits.

Det fanns från början en motsättning mellan dem som ville se en egen västeuropeisk union, alltså en militär dimension inom EU, och dem som var mer inne på ett samarbete med Nato. Man kan väl säga att Natospåret vann. Det finns i dag ingen stark uppfattning om att EU ska bygga en egen militär allians.

Däremot finns det ett väldigt tryck på samarbete med Nato, och det lyser också igenom i dessa texter. Mycket handlar om att utveckla kom-pabilitet och samarbete med Nato, att se Nato som den främsta partnern och så vidare.

Det är problematiskt för ett alliansfritt land. Det är problematiskt för Sverige. Det är också problematiskt för ett land som åtminstone tidigare har gjort sig känt för att arbeta för nedrustning och för att hela tiden lyfta fram andra konfliktlösningsmetoder än de militära. I EU ligger fokus på militär konfliktlösning, på ett stärkande av de militära kapaciteterna och på den europeiska försvarsindustrin.

Vänsterpartiet skulle vilja se en helt annan utveckling. Vi skulle vilja utveckla det civila samarbetet också när det gäller krishantering. Vi är inte några vänner av att ytterligare effektivisera EU:s snabbinsatsstyrkor eller av andra förslag som nu diskuteras. Därför vill vi anmäla avvikande mening när det gäller den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Den ekonomiska politiken är kanske det område där det är tydligast att det finns någon sorts idé om den enda vägens politik på EU-nivå. Kompromisserna blir det enda som är tänkbart. Men jag skulle vilja påstå att det snarare är så att man här döljer motsättningar om olika politiska vägar på ett sätt som är mycket olyckligt.

I det förslaget till slutsatser som vi har fått står det under punkt 24 att medlemsstaterna och Europeiska unionen kommer att fortsätta att vidta beslutsamma åtgärder för att främja tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

Det är ett hot. Med tanke på hur utvecklingen har varit hittills och de ekonomiska kriser och problem som vi ser i stora delar av Europa är denna halsstarrighet om att fortsätta på de redan ingångna vägarna verkligen illa. Dessutom tar man under punkt 25 upp det som man framför allt bör inrikta politiken på. Det kan man översätta med höjd pensionsålder, lönesänkningar och flyttlasspolitik. Men man skriver inte så, utan man skriver så att man döljer det i termer som gör att det är tolkningsbart på ett mer positivt sätt.

Vi är inte anhängare av ökade klyftor som ett sätt att stimulera tillväxt. Vi tror inte på idén om att arbetslösa behöver stimuleras genom sämre villkor för att söka jobb. Vi tror inte att sjuka mår bättre av att de får det ekonomiskt krisigt. Därför vill jag ifrågasätta hela idén om någon sorts gemensam ekonomisk politik som är höjd över ideologiska motsättningar och politiska skillnader. Vänsterpartiet anmäler därför avvikande mening också när det gäller den ekonomiska politiken.

Den sociala dimensionen nämns bara mycket kortfattat i två punkter, och de två punkterna handlar egentligen bara om jämförelser. De handlar inte om att på allvar angripa de stora sociala skillnader som finns i dag. Man kan naturligtvis som statsministern säga att vi öppnar Pandoras ask eller riskerar att få en diskussion som leder någonstans dit vi inte vill i och med att vi lyfter fram till exempel förslaget om ett socialt protokoll. Samtidigt måste det vara rimligt att man står för den uppfattning man har, att man faktiskt för fram det man tycker är viktigt och riktigt, även om det finns de som motsätter sig det och även om det till och med finns de som vill gå i en annan riktning.

För Vänsterpartiets del skulle ett socialt protokoll vara oerhört viktigt framför allt av det skälet att det finns de som är motståndare till fri rörlighet, som jag ser som den mest radikala effekten av EU-medlemskapet, utifrån två olika utgångspunkter. Det finns de som vill stänga gränser och som inte vill att människor ska röra sig fritt. För dem som är förespråkare av fri rörlighet inom Europeiska unionen finns det samtidigt alltför ofta ett starkt försvar för stora och höga murar gentemot omvärlden från EU. Jag skulle gärna se att den fria rörligheten omfattade fler än EU:s medborgare, men inom EU är det en radikal förbättring att människor kan flytta.

De andra motståndarna till den fria rörligheten är de som inte ser att social utarmning hotar den fria rörligheten. Motståndet mot att människor rör sig fritt över gränser kommer att öka om vi ger olika villkor för dem som har migrerat jämfört med dem som från början har arbetat i ett land. Vi måste se till att det finns en social dimension och ett socialt tryck i denna världsdel av fri rörlighet. Just därför är en social dimension oerhört viktig. Jag vill anmäla avvikande mening även i fråga om detta.

Slutligen noterade jag i *Lördagsintervjun* med Cecilia Malmström att hon var mycket kritisk till den höga representanten för utrikesfrågor som hade uttalat sig om migrationsfrågorna på ett sätt som gick på tvärs med vad Cecilia Malmström själv tyckte.

Jag har i förhållande till regeringen ingen annan uppfattning än att detta är oerhört viktiga frågor där vi ska verka för fler vägar in i Europa och fler lagliga möjligheter. Vi ska bekämpa de hinder som finns och inte de flyktingar som rör sig mot Europa. Jag tycker att det vore bra om statsministern å Sveriges vägnar kunde markera det gentemot den höga representanten när Cecilia Malmström nu så tydligt behöver det stödet.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Den avvikande meningen är noterad.

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! EU har utvecklats mycket genom att konstatera att kriser uppstår på vår kontinent eller i vår närhet som vi tvingas förhålla

oss till. Ofta har man då märkt att våra instrument och vårt sätt att agera är otillräckligt. Det var det som skedde i Bosnien och på Balkan. Det blev ett krig i vår tid på vår kontinent där Europa stod närmast hjälplöst inför kriget med många civila offer. En återkommande kritik var: Vad är det för Europa som inte har kraft och kapacitet att göra någonting åt den typen av övergrepp i vår tid? En del av svaret var att utveckla den kompetensen på EU-nivå.

Sedan är det nog riktigt att eftersom många av EU:s medlemmar också är medlemmar av Nato och Nato kraftigt har förändrats till sin karaktär ser många Nato som basen för detta. Men man bör notera, vilket Lars Ohly naturligtvis vet, att många av dessa dokument handlar om att snarare därtill ställa en EU-kompetens. Det handlar om de stridsgrupper som diskuteras och så vidare. Vi tittar gärna på det, och då handlar det mer om att ha en EU-baserad militär eller civil kompetens för att kunna agera. Men utgångspunkten var att vi såg vad som hände när vi inte hade kapacitet eller förmåga, och vi blev hårt kritiserade för det.

Dessa tillväxtstrategier är någonting som vi har beställt, och jag säger vi. I fråga om beslutsfattandet och utvecklingen av EU har vi bett kommissionen att göra en årlig tillväxtstrategi. Den skriver kommissionen, och där skriver man in en massa förslag på vad man skulle kunna tänka sig leder till att tillväxten ökar. Vi har en särskild 2020-process med benchmarkmått som vi alla underkastar oss. Där finns också sociala aspekter. Det handlar om sysselsättningsfrekvens, om kvinnors sysselsättningsgrad och så vidare. Det finns alltså många aspekter på detta.

Det är riktigt att det naturligtvis utgår från vad kommissionen har för uppfattningar. Det är klart att vi kan ha delade politiska uppfattningar om det, men jag vill gärna säga att en återkommande diskussion världen över, inte bara i Europa, är att om vi lever längre samtidigt som vi har höga välfärdsambitioner, inte minst på ålderns höst, är en metod att möta detta att titta på om man ska jobba lite längre, det vill säga att höja pensionsåldern. Det är inte någon direkt nyhet.

Just nu är detta mycket omdiskuterat i Europa eftersom vi har en tysk regering som har en regeringsöverkommelse där man talar om att sänka pensionsåldern, vilket lite grann är att gå på tvärs mot det som dessa diskussioner brukar handla om. Jag förutser därför i den delen förnyade diskussioner om vilken utveckling vi vill se.

Regeringen står bakom idén att man inom ramen för den sociala dimensionen utformar en resultattavla. Men vi är mer tveksamma till, även om jag inte vill säga att Lars Ohly sade det, att låta det bli något som sedan omvandlas till EU-kompetens att styra över och tycka kring. Det är alldeles entydigt nationell kompetens. När man säger socialpolitik i EU då menar man egentligen både arbetsmarknadspolitik och vår klassiska socialpolitik, alltså välfärdsinstitutioner och olika former av transfereeringar.

Går man vidare och inte bara talar om en resultattavla för att se hur skillnaderna ser ut, och till det också kopplar muskler eller beslutsfattande, ja då överför vi på betydande områden kompetens till EU-nivån. Det är vi inte beredda att göra. Därför kommer vi att välkomna resultattavlan men motsätta oss att det ska gå vidare i någon form av EU-kompetens på det här området. Via resultattavlan får vi diskussionen om den typ av orättvisor och skillnader som finns på vår kontinent. Det är

Anf. 19 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för redovisningen av inriktningen inför förhandlingen på toppmötet. Det är, som sagt, många olika frågor som är uppe på dagordningen.

Jag skulle vilja börja med att ta upp Syrienfrågan, som berör hela EU, inklusive migrationsfrågorna. Jag tycker att förslagen till slutsatser kunde ha haft lite mer text om alla unionsländers ansvar för att bidra till att ta emot flyktingar från Syrien. Det står att man ska känna solidaritet med dem som tar emot de stora migrationsflödena, men det står ingenting om att man ska ta emot dem också som konventionsflyktingar.

Om Ukraina kommer upp på dagordningen tror jag att det är viktigt att betona att EU inte stänger dörren för dem, trots det debacle som har varit den senaste veckan.

Frågor av vikt kommer kanske särskilt att vara hur vi ska hantera EU:s kris och hur vi ska stabilisera finansiella marknader genom den så kallade bankunionen. Det verkar som att man i det utkast som vi senast fick ytterligare betonar att rådets roll har stärkts. Det är en förstärkning som gynnar oss i det svenska parlamentet, då vi genom EU-nämnden kan påverka rådsslutsatserna via vår regering. Det tycker jag är bra.

Kommissionen kommer att ha en stark roll när det gäller avveckling av banker som inte går att rädda. Här har jag tidigare haft lite frågor till finansministern. Det är ett mycket stort ansvar att gå in och besluta om en avveckling av en bank. De ansvarsfrågor som därmed följer är viktiga att uppmärksamma. Vem tar det fulla ansvaret juridiskt och ekonomiskt för avvecklingen av en bank? Och hur undviker man dominoeffekter när det gäller stödet till banker som går dåligt, så att inte alla skjuter ansvaret ifrån sig så att det landar på EU och de medborgare som då ska gå in och lösa problemen med de krisande bankerna?

Kan statsministern ytterligare redogöra för hur han ser på det regelverk som nu finns, alltså den förordning som föreligger inför toppmötet?

Även om vi står utanför undrar jag: Har regelverket tillräckligt med hängslen och livrem för att klara att hålla EU med en sund finansmarknad, och kommer svenska skattebetalare att kunna känna sig trygga med systemet och med den demokratiska insynen, alltså om den kommer att vara tillräckligt bra?

En annan viktig fråga som kommer upp på dagordningen och som flera har varit inne på är den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken. Både kommissionen och den höga representanten Catherine Ashton har lagt fram förslag som är mycket intressanta att diskutera vidare. De handlar om att stärka säkerheten för EU:s medborgare när allt fler länder drar ned på försvarsbudgetarna.

I dagarna kom också Riksrevisionen i Sverige med en rapport om det svenska försvaret som man har granskat. Man konstaterar att Försvarsmakten varken i dag eller de närmaste åren kommer att kunna nå upp till de krav på insatsverksamhet som regeringen och riksdagen beslutat. Vidare noterar Riksrevisionen att det inte finns tillräckligt med personal och material för att samtidigt klara de uppgifter som Försvarsmakten har vad avser insatser, beredskap och utveckling.

Vi i Sverige kommer förmodligen att behöva mer resurser till försvaret. Men jag tycker att det är bra att EU ändå försöker ta ett samlat grepp om vad EU kan göra för att samordna resurser och kompetenser på ett mer effektivt sätt, precis som det står i Lissabonfördragets solidaritetsklausul. Det måste naturligtvis ske med varje lands suveränitet och självbestämmande kvar. Vi behöver arbeta mer gemensamt.

Nyligen besökte vi i utrikesutskottet Nato. Även där var man övertygad om att EU måste ta mer ansvar för sitt eget försvar.

Det är ett omfattande bakgrundsmaterial som har tagits fram av kommissionen och den höga representanten, och jag noterar att det är Anders Fogh Rasmussen som ska inleda diskussionen från Natos sida. Därför undrar jag hur statsministern ser på de utmaningar som EU står inför. Vad ska Sverige vinna på samarbetet med EU:s medlemsländer? Vad kan Sverige särskilt betona inför uppföljningsmötet i juni 2015?

Anf. 20 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr ordförande! Socialdemokraterna välkomnar politiken för en comprehensive approach när det gäller den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Vi tror att det kommer att gagna Europa med ett nära samarbete mellan staterna och att ländernas försvarsmakter bör sträva efter kompatibilitet, standardisering och det som vi kallar pooling and sharing. Vi tror att det är nödvändigt med ett nära samarbete för att vi ska kunna upprätthålla försvarsförmågorna i Europa och i medlemsstaterna och kunna vara trovärdiga när det gäller att försvara Europa men också att kunna vara en aktiv fredsbevarande kraft globalt i världen.

Jag noterar också att regeringen, vilket vi ställer oss bakom, vid flera tillfällen säger att försvarsbesluten i grunden är nationella. Det ska ligga på nationell nivå och inte vara överstatligt.

Vi ser även positivt på utvecklingen mot en öppnare och mer konkurrensutsatt marknad när det gäller försvarsmateriel. Men flera medlemsstater som har försvarsmaterielproduktion har i sina styrdokument och annat tydligt uttryckt vad de anser ska undantas från direktiven för upphandling. Det har de gjort som väsentliga nationella säkerhetsintressen och åberopar artikel 346.

Vi hyser farhågor om att det kommer att dröja innan Europa ser ett level playing field i verkligheten, trots kommissionens ansträngningar. Vi tror kanske inte heller att Sveriges löfte om att vara bäst i klassen och att föregå med gott exempel kommer att förändra de stora försvarsmaterielproducerande ländernas inställning när det gäller dessa frågor.

Statsministern gav tidigare uttryck för sin syn på den industripolitiska dimensionen, men det har också en försvars- och säkerhetspolitisk dimension. Därför har vi anmält avvikande mening i sammanhanget. Vi är rädda för att leveranssäkerheten till det svenska försvaret på sikt riskeras när den svenska försvarsindustrin inte kan räkna med det svenska försvaret som referenskund. Därmed får försvarsindustrin svårt att konkurrera med andra länder på exportmarknaden.

Det kommer i sin tur att leda till att svensk industri får svårt att upprätthålla produktionen och i förlängningen också den nödvändiga kompetens som krävs för att försvaret ska kunna bevara en kompetens när det gäller upphandling och beställning av försvarsmateriel.

Jag skulle önska att statsministern kommenterade detta även ur ett försvars- och säkerhetspolitiskt perspektiv.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att den avvikande meningen vidhölls även i dag? Ja.

Anf. 22 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Det är en gedigen dagordning statsministern har framför sig på toppmötet.

Jag tänkte uppehålla mig vid Ukraina eftersom läget, precis som statsministern själv uttryckte det, är oerhört dramatiskt och allvarligt.

Vi är ganska många som håller andan när vi ser hundratusentals demonstranter på gatorna och våld och övergrepp mot demonstranterna. Vi ser även de vägskalet vi står inför. Många av oss drömmer om ett Europa byggt på frihet och demokrati, och vill värna det Europa som är byggt på just frihet, demokrati och mänskliga rättigheter – ett Europa där handel och utbyte sker mellan länder inom unionen, med våra grannländer och vår omvärld.

Det vägval som Ukraina står inför är ett Ukraina som är i behov av reformer och mer marknadsekonomi för sin egen utveckling. Jag undrar om statsministern kan säga något mer om den förväntade diskussionen om Ukraina på toppmötet. Det kanske är svårt eftersom rådsslutsatserna förmodligen kommer väldigt sent. Det har ju hänt en hel del bara sedan i går vad gäller närmandet mot Ryssland.

Kan statsministern säga något om hur man avser att hantera undertecknandet av associeringsavtalet och om det finns någon tidsgräns för ett undertecknande av det? Det är oerhört viktigt inför framtiden och för att bygga fred och säkerhet i vår region.

Anf. 23 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag känner att det behövs ett förtydligande när det gäller det sociala protokollet. För vår del handlar det om att stärka de fackliga rättigheterna på EU-nivå för att människor inte ska utnyttjas, oavsett var de kommer ifrån. Den avvikande meningen skulle vara likalydande med riksdagens tillkännagivande från den 22 november 2012, alltså att inte ha begränsningar av arbetskraftsinvandring eller något liknande. Jag tror inte att någon här tror att Miljöpartiet någonsin skulle medverka till att göra det svårare för människor att ta sig mellan olika länder för att arbeta eller bo.

Jag var i en tidigare fråga inne på den tredje avvikande meningen om lagliga vägar och att vi skulle vilja se fler formuleringar i texten om det. Jag tyckte mig uppfatta statsministern så att Sverige driver just de frågorna i diskussionen. Kommer statsministern också att lyfta upp det inför antagandet av slutsatserna? Jag är inte helt hemma på vad alla de 38 operativa insatserna innebär. Det handlar om partnerskap för rörlighet. Jag antar att det är den cirkulära migrationen. Jobbar man på att utöka antalet länder? Vad gör Sverige där egentligen?

Vidarebosättningar är en sak, men när det gäller Frontex och gränsövervakningsinsatserna tror jag starkt på att det bästa sättet att bekämpa människosmuggling och människohandel är att göra det lätt och enkelt för människor att ta sig mellan våra länder och även in i Europa. I många länder samarbetar Frontex vanligtvis med ländernas kustbevakningar

vilket har lett till att många medborgare har uppfattat det som att man räddar liv, men det är inte Frontex uppgift att rädda liv. Det finns olika bilder bland medborgarna och bland beslutsfattarna av vad Frontex ska göra. Det är ett problem.

Om Sverige jobbar aktivt för att se till att det går att ta färjan i stället för flyktningbåten drar jag tillbaka den avvikande meningen.

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Till Désirée Pethrus vill jag säga att Syrienskrivningen absolut är en återspeglning av att Medelhavsländer har velat ta upp det i anslutning till händelserna vid Lampedusa. Därför har vi efter det velat ta initiativ som breddar diskussionen. Det är delvis svar även på Bodil Ceballos fråga. Det tillsattes en arbetsgrupp efter de diskussioner vi hade i oktober, och delar av det som Bodil Ceballos hänvisar till är just kommissionens redovisning av vilka olika instrument som finns på området.

Båda talar om utökad grund för legal migration och att använda de instrument som redan finns. Jag har tolkat Tobias Billström som att han hade haft viss framgång i att fler länder hade noterat att det borde finnas ett bredare ansvar. Men jag vill inte skapa några illusioner om annat än att när jag säger att Sverige är avvikande och i minoritet menar jag det.

De flesta andra länder har en helt annan ingång, och ni ska inte förorda att vi röstar om detta via handuppräckning. Då kommer ni nämligen att få ännu mer texter som ni inte, med den utgångspunkt som nu beskrivs, vill stå bakom. Här handlar det snarare om att hålla tillbaka fler skrivningar om hur vi med mer kontroll och militär, och annat som har nämnts här i dag, ska som det heter åtgärda problemen.

Det bör också noteras att vi har hänvisningar till bland annat vidarebosättningen i våra slutsatstexter, vilket vi tycker är bra. Det är ett instrument som verkligen kan förordas och som skulle ge stor potential om det användes på ett riktigt sätt.

När det gäller Ukraina var jag själv på plats i Vilnius och följde diskussionerna, och vi är absolut tydliga med att säga att dörren står öppen. Det betyder att dörren står öppen för att skriva under associeringsavtalet som sätter tryck på fortsatta reformer i Ukraina som för dem närmare mycket av de europeiska värderingar som präglar Europeiska unionen inklusive respekt för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatsprinciper och marknadsekonomiska principer.

Det är viktigt att betona det. Det var nämligen alldeles entydigt att den ukrainska motparten, vilket också har framgått via medierna, såg det mer som en möjlighet att få lättnader då den ukrainska ekonomin är i behov av mycket stora resurser för att täcka underskott. Vi gjorde klart att det inte är det vi erbjuder. Vi erbjuder inte olika former av lättnader i pengar för att skriva under avtal. Avtalen i sig är ett åtagande där Ukraina tar på sig att reformera för att kunna komma in i gemenskap, handel och utbyte med oss andra. Det är viktigt.

Ni har säkert följt att Janukovitj i stället har varit hos Putin i Moskva och därmed fått löften om kortvariga kreditlinjer av ett slag som möjligen är kopplat till olika former av krav. Jag vill inte spekulera i var detta till slut landar. Det är klart att vi tycker att det är av oerhört strategiskt intresse att Ukraina landar i att skriva under associeringsavtalet och inte

landar i andras intressen, nämligen i den alternativa tullunionen – eller vad vi ska kalla den – som Ryssland bygger upp och som Kazakstan, Vitryssland och även Armenien nu har meddelat att de vill bli en del av. Om man går in i den tullunionen kan man alltså inte bli en del av ett frihandelsområde med Europeiska unionen. I den delen är det ett strategiskt mycket viktigt vägval.

Vi är tydliga med att dörren står öppen på så sätt att Ukraina till slut måste fatta sitt beslut. De har presidentval 2015, och i Vilnius träffade jag representanter för den ukrainska oppositionen, alltså de som inte tycker som Janukovitj. Många av dem är kanske mer vänligt inställda till en process av att reformera och närma sig EU, men det bör noteras att de inte heller är alldeles ense. Det är viktigt att det verkligen är Ukrainas befolknings och Ukrainas eget beslut. Det är nämligen rätt betydande förändringar som kommer att följa om man anträder den vägen.

Det präglas mycket av att Ukraina har djupgående ekonomiska problem och står inför en kall vinter. De är extremt beroende av gas- och fossilbränsleförsörjning, bland annat från Ryssland. Det är stor oro kring prissättningen på dessa varor. Diskussionen lär fortsätta med Ukraina. Vi har också noterat att det är fortsatta folkliga protester i Ukraina och i Kiev som möjligen kan leda till ytterligare förändringar i närtid. Det vill jag inte utesluta.

I fråga om bankunionen var jag noggrann med att säga att det ännu inte är färdigt och därför inte färdigt att utvärdera. Vi har konstaterat att i det första förslaget sades det att den myndighet som skulle fatta beslut om avveckling skulle vara kommissionen. Det har nu förts över till rådet. Det har dels den poängen som Désirée Pethrus påpekade, nämligen att man därmed för besluten mer till rådsstrukturen och medlemsländerna.

Men det har också en annan poäng. För oss är det centralt att om man ska hantera avveckling och avvecklingskostnader måste det vara samma grupp eller samma organ som täcker kostnaderna som fattar besluten. Det blir konstigt om vi i ena delen låter en kommission fatta beslut om avveckling som leder till gigantiska kostnader, men de ska tas av någon annan. Då finns det verkligen risk för beslutsfattande som inte hänger ihop med ansvarstagande. Några får då bara ta emot notor för beslut som de inte har något inflytande över. Det var precis där vi såg att det förelåg en risk beträffande hur man konstruerade detta. Det verkar dock nu vara undanröjt. Det förs över på rådet.

Men då säger förfarna EU-jurister att rådet i sig inte kan ha den funktionen. Det måste vara en utpekad institution, och vi är inte klara över vad det är. Jag vill återigen påpeka hur komplicerat det är och att det ännu inte är färdigt. Vi är inte redo att analysera detta fullt ut. I förlängningen av det ligger den risk som jag angav, att om detta inte görs rätt och med respekt för det som vi har sagt kan vi absolut hamna i ett läge där vi antingen via bankavgiftsfinansiering får se starkare svenska banker medverka till fondfinansiering som täcker underskott i länder med banker som inte är så starka – om jag får uttrycka mig så – eller också att Sverige hamnar i backstopfunktioner där våra skattepengar till sist ska täcka underskott i andra länders banksystem. Vår uppfattning är att vi inte ska hamna där. Vi kommer att behöva analysera det djupgående för att se exakt hur man konstruerar dessa backstops och avvecklingsmekanismer. Det är vi inte färdiga med.

Jag tror att jag åtminstone har redogjort för EU-nämnden vad vi har för utgångspunkt när vi utvärderar detta. Det kommer vi att återkomma till.

2013/14:15
18 december

När det gäller det svenska försvaret är det väl delvis utanför dagordningen för Europeiska rådet vad Riksrevisionen i Sverige har sagt om det svenska försvaret, men vår uppfattning är att det svenska försvaret är anpassat för de hot som vi i Sveriges riksdag har enats om gäller gentemot Sverige och vår omvärld för överskådlig tid. I förhållande till det menar vi att vi stärker vår väpningsförmåga. Jag har noterat att Försvarsmakten också själv sagt det.

Här handlar det mer om förmågekapacitet både, som påpekades, när det gäller civil krishantering och i vissa fall också när det gäller militär, som det är en växande efterfrågan på i vår värld. I förlängningen av fallerande stater och av oro som finns, inte minst i Europas närområde, kan det ställas ytterligare krav på att man på kort tid ska kunna komma på plats med olika former av insatser.

Vi har skrivningar om att detta bör finnas med men bör rimligen diskutera exakt hur det ska se ut. Det är korrekt, som påpekades, att Nato är en stor part när det gäller vem som i grunden har mycket av ansvaret i dag. Det är därför som Fogh Rasmussen inleder. Men som jag sade till Lars Ohly syns det samtidigt tydligt i texterna att det handlar om en särskild kompetens, att EU också ska ha egna stridsgrupper. Frågan är då hur omfattande de ska vara och hur stor förmåga de ska ta på sig. Det är delvis det som diskussionen handlar om.

Huruvida det är bra för Sverige eller inte beror naturligtvis på hur det utformas. Vi har själva en diskussion som handlar om hur vi ska väga vår väpningsförmåga hemma mot vilka insatser vi ska göra tillsammans med andra eller om de möjligen hänger ihop. Men det får vi återkomma till i andra sammanhang.

Jag delar absolut uppfattningen om pooling and sharing, det vill säga att man i ett Europa där vi har många olika vapensystem och där det är en tung börda i många offentliga finanser, ibland kan se om vi kan bli bättre på pooling and sharing, alltså dela förmågehantering och förmågeanvändning på ett sätt som leder till ökad effektivitet. Det tycker jag absolut kan vara en poäng, framför allt när vi uppträder tillsammans i olika internationella sammanhang. Man kan till exempel notera att vår bas i Afghanistan var svensk-finsk. Vi var där med en finsk kontingent. Det vore märkligt om vi då inte kunde samordna oss kring vår egen materielhantering, för att bara ta ett exempel.

Sedan till detta med att begära ett undantag när det gäller principer för frihandel kring försvarsmateriel. Sverige har själv gjort en sådan markering när det gäller flygplan. Det är naturligtvis kopplat till JAS Gripen och till den svenska tillverkaren Saab. Det intressanta var att jag hade Saab med mig i Mexiko när jag var där med en företagsgrupp och träffade president Peña Nieto. Då beskrev Saab sin utveckling på följande sätt: Vi lever i en tid när vi inte längre kan leva på den svenska Försvarsmaktens beställningar, och därför har vi lärt oss att vi måste bli konkurrenskraftiga som exportföretag för att kunna sälja över världen.

Vad är det enskilt viktigaste för att Saab ska kunna överleva? Jo, det är att de möter sjunda konkurrensvillkor, det vill säga att det inte finns en typ av klausuler där land efter land antingen ägnar sig åt att göra bytes-

handel, som inte handlar om vem som är bäst eller mest effektiv, eller bara säger: Vi har fattat beslut om att i det här landet köper vi bara flygplan som är byggda i det här landet. Då kommer Saab att få problem att sälja sina JAS Gripen över världen.

Det var en konsekvens och en utveckling som de talade mycket om. Det var deras bild. Därför vill vi vara extremt försiktiga med hur vi formulerar oss och ställer oss därför tveksamma till det Socialdemokraterna har uttryckt. Det som vi ensidigt begär i Sverige måste vi i så fall acceptera av alla andra länder, att de säger på samma sätt i respektive land. Frågan är: Vem är vinnare och förlorare på det? Jag är övertygad om att vi är de stora förlorarna.

Dessutom är begreppet "svensk försvarsindustri" lite knepigt. Saab kan vi nog vara överens om, och det sade jag när det gäller JAS Gripen. Men den andra stora jätten vi har i Sverige är BAE Systems, om jag kontrollerade rätt senast, och de är brittiskägda. Är det svensk försvarsindustri eller inte? Vad är svensk försvarsindustri?

Det vi menar är utlandsägda företag som råkar ha produktion i Sverige. Men ska vi skydda utländska företag som äger företag i Sverige också när deras produktion sker i andra länder? Det visar hur svårt det är att jobba med den här typen av protektionism. I vår tid ser världen inte riktigt ut så här. I vårt land finns företag som delvis ägs av svenskar och ibland av andra intressenter, i det här fallet ett stort brittiskt företag.

Ska vi protektionistiskt skydda brittiska företag i Sverige? Då har vi vidgat principen för hur skyddet ska se ut, och då kan man skriva regler i andra länder om att inte bara skydda vad man kallar sin egen industri utan också industri som ägs av andra länder eller av andra typer av intressen. Jag vill med detta bara illustrera hur extremt svårt det är och hur snett man går när man ger sig ut på den här plankan.

Den stora förloraren är Sverige. Vi är den lilla, exportberoende, öppna ekonomin som har blivit rik på att fortsatt ha försökt klara vår sysselsättning genom att handla med andra baserat på sjysta villkor, vilket jag också noterade nämndes. Ja, men tänk om det inte är så? Nej, absolut, men jag tycker inte att vi ska gå in i den delen av världen.

Jag har följt en del av ansträngningarna att sälja JAS Gripen över världen. Är det något jag förordar så är det: Ågna er inte åt att begära mer politik i de sammanhangen, utan minska snarare närvaron av politik och konstiga påtryckningsmedel och låt flygplan, som det gäller i det här fallet, eller vad det nu är vi försöker sälja, konkurrera på sina egna meriter. Det tror jag är det bästa sättet att ta till vara både skattebetalarnas intressen och svenska intressen. Så kommer vi att resonera i det här fallet.

När det gäller försvars- och säkerhetspolitiska aspekter vill jag säga att vi menar att sådan här öppen handel i vår tid i realiteten möjliggör för ett företag som Saab att överleva och därmed kunna vara i utveckling i Sverige och klara produktionen här men ändå överleva på en global marknad. Det är åtminstone deras egen beskrivning.

Ukraina har jag svarat på. Jag tror att jag också har svarat på Miljöpartiets frågor, åtminstone försökt.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Det var ett gott försök.

Anf. 26 MARIE GRANLUND (S):

Ordförande! Som en följd av mitt tidigare inlägg vill jag säga att vi självklart anmäler avvikande mening när det gäller socialt protokoll i enlighet med vad som har uttalats i riksdagen och senare i arbetsmarknadsutskottet.

2013/14:15
18 december

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag kan då konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet. Men jag har noterat avvikande meningar från i kronologisk ordning Miljöpartiet, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna.

Anf. 28 BODIL CEBALLOS (MP):

Med den förklaring som statsministern har gett drar jag tillbaka den avvikande mening som handlade om migration.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Vi tar det till protokollet. Därmed är samrådet avslutat och vi tackar statsministern med medarbetare för i dag.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S)	6
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 5 GUSTAV BLIX (M)	8
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 7 BODIL CEBALLOS (MP)	10
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	11
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 11 FREDRICK FEDERLEY (C)	15
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD)	17
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	19
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 16 LARS OHLY (V)	20
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	22
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	22
Anf. 19 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	24
Anf. 20 ANNA-LENA SÖRENSON (S)	25
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	26
Anf. 22 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	26
Anf. 23 BODIL CEBALLOS (MP)	26
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	27
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	30
Anf. 26 MARIE GRANLUND (S)	31
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	31
Anf. 28 BODIL CEBALLOS (MP)	31
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	31